

Slopande av antagningspoängen vid ansökan om studieplats till Ålands lyceum

Ålands landskapsregering beslöt 31.10.2017 att ge styrelsen för Ålands gymnasium i uppdrag att utreda och bedöma effekterna av slopande av antagningspoängen vid ansökan om studieplats till Ålands lyceum.

Bakgrund

Studierna vid det allmänbildande gymnasiet Ålands lyceum har som mål att förbereda studerande inför universitets- och högskolestudier. I de styrdokument vi är satta att följa sägs det att "Med grundskolan som grund förbereder den allmänbildande gymnasieutbildningen de studerande för högskolestudier samt andra på gymnasieutbildning baserade studier" (LL 2011:13, § 8). "I den allmänbildande gymnasi(e)examen ingår ett gymnasiexamensbetyg som utfärdas av Ålands lyceum och ett studentexamensbetyg som utfärdas av studentexamensnämnden" (LL 2011:13, § 25).

För att antas till en högskola eller ett universitet måste studerande ha vissa förkunskaper. Alla utbildningar kräver att den sökande har så kallad grundläggande behörighet. För de flesta utbildningar i Sverige krävs ytterligare förkunskaper, så kallad särskild behörighet. Samma princip har anammats för att erhålla en studieplats vid Ålands lyceum eftersom studierna är krävande och vissa grundläggande förkunskaper behövs. Dessa förkunskaper kan ses som grundläggande behörighet vilket innebär att man ställer särskilda krav för att erhålla en studieplats. Kraven är 14 poäng men i mån av plats kan sökande även antas om de programvisa vitsorden (svenska, matematik engelska och historia) ger minst 4 poäng och det totala antalet ansökningspoäng är minst 13,0 För mer information se Utbildning på Åland, s. 38-40. För att lyckas med studier i matematik på lång nivå och naturvetenskapliga ämnen kan man likna det vid att ha särskild behörighet, d.v.s. att man har mycket goda grunder i och förståelse för matematik, kemi och fysik. Även för de studerande på Ålands yrkesgymnasium (ÅYG) som väljer att läsa den högskoleförberedande utbildningshelheten (HUTH) måste den sökande på avgångsbetyget från grundskolan ha minst vitsordet 7,0 i medeltal i ämnena svenska, engelska, matematik, historia och samhällskunskap.

Diskussioner kring antagningspoäng till Ålands lyceum är ingen nyhet. Ålands landskapsstyrelse beslöt 22.9.1998 (232 Ua1) att utöka antalet nya studieplatser vid Ålands lyceum från 120 till 140 höstterminen 1999. Samtidigt beslöts att minimikravet för antagning till Ålands lyceum är 16 poäng enligt de principer som landskapsstyrelsen antog 5.12.1996 som framgår av dokumentet "Samåländsk antagning till utbildning på gymnasialstadiet".

När systemet med poäng tillämpats under fyra antagningar åren 1997 – 2000 gjorde dåvarande rektor Gyrid Högman en analys utgående från antagningarna 1997 – 1999. År 1997 intogs 120 studerande och de sista platserna gick till sökande med 13

poäng. År 1998 var antalet nya studieplatser 120. Det året blev intagningsgränsen 18 poäng.

Ålands landskapsstyrelse reagerade då på att ungdomar med förhållandevis goda betyg blev utan studieplats och initierade en utökning av antalet studieplatser från 120 till 140 i september 1998. I samband med utökningen gick man också i enlighet med direktionens önskemål in för en gräns som fastställdes till 16 poäng. Denna intagningsgräns tillämpades också vid antagningen år 2000. Sammanfattningsvis konstaterades att gränser är vanskliga att dra. Siffrorna visar dock att avhoppsfrekvensen var mycket stor för intagna med 13 – 15 poäng.

Avbrutna studier samt 4-års studerande

Den analys som ligger till grund för nedan presenterad statistik bygger på årskullarna 2010-2017 vid Ålands lyceum vilket innebär att totalt 1191 studerande ingår. Av dessa har 55 studerande antagits med 14 poäng eller 13 poäng + 4 poäng i de programvisa vitsorden. Avhoppet totalt, då även de som kommit in på t.ex. United World Colleges, skolbyten p.g.a. intressen m.m. är medräknade, uppgår till 4,6%. I gruppen med 14 poäng eller 13 poäng + 4 poäng uppgår avhoppet till 28,3%. Antalet avhopp kommer troligen att öka eftersom det i statistiken även ingår studerande som inlett sina studier hösten 2016 och 2017 och således inte avslutat sin skolgång.

Bland studerande med högre än 14 poäng avlägger 11,2% studierna på fyra år. För gruppen med 14 poäng eller 13 poäng + 4 poäng uppgår siffran till 47,2%. Antalet 4-åringar kommer högst troligt att öka eftersom antagna 2016 och 2017 ingår i statistiken.

I Ålands lyceums uppdrag ligger även att erbjuda HUTH-studier för studerande från ÅYG. Även här finns en antagningsgräns för att få påbörja HUTH-studier. För de studerande som påbörjat sina studier vid Ålands lyceum och hoppat av presenteras statistiken i Tabell 1. Till grund ligger den statistik vi har mellan åren 2011-2015.

Tabell 1 – avbrutna HUTH-studier (absoluta frekvenser och avbrutna studier i procent)

År 2011	År 2012	År 2013	År 2014	År 2015
55/89	21/34	18/32	22/43	30/50
38,2%	38,24%	43,75%	48,84%	40,0%

För de årskurser som nu går HUTH men ännu inte avslutat sina studier har 36,84% från årskull 2016 avbrutit sina studier. Siffrorna för årskull 2017 är 38,78% Antalet avbrutna studier för antagna år 2016 och 2017 kommer även de att öka.

De vanligaste orsakerna till att studierna avbryts i gruppen 14 poäng eller 13 poäng + 4 poäng är att kunskapsmålen inte uppnås eller att studerande upplever att de är i behov av mer praktik och mindre teori. Givetvis finns även andra orsaker till studieavbrott.

Psykosociala faktorer – vad det innebär att inte lyckas i skolan

Skolan utgör en central arena i de ungas liv. Enligt vissa forskare finns det antagligen ingen annan arena som är viktigare för barn och ungas psykiska hälsa. Skolan kan ses som en social arena där gruppstorlekar, skolans atmosfär och flertalet strukturella faktorer påverkar den enskilda individens välbefinnande.

Skolan blir central eftersom det är en plats där enskilda unga individer kommer i kontakt med en stor grupp andra individer. Skolan utgör således en social arena som ej enbart handlar om inlärning. Inom skolan som social arena skapas relationer som till största delen är konstruktiva och främjar välbefinnandet. Genom relationer uppstår även icke önskvärda fenomen som mobbning, utanförskap och ensamhet vilket korrelerar med den ungas psykiska hälsa. Avbrytande av studier innebär ett icke självvalt utanförskap. Vad man med säkerhet kan säga om antagningspoängen tas bort är att fler studerande kommer att uppleva ett personligt misslyckande och utanförskap när studierna blir för svåra och studierna måste avbrytas.

Andra effekter

Det man vidare kan spekulera kring är vilken effekt ett slopande av antagningspoängen skulle ha på elever i högstadiet. Med nuvarande system vet vi att eleverna har ett klart uppställt mål, framförallt i de ämnen som är viktiga för att erhålla höga antagningspoäng vid ansökan till gymnasialstudier. Informanter undertecknad varit i kontakt med tror att det nuvarande systemet är motiverande för de elever som tänkt sig en allmänbildande gymnasieutbildning.

Effekterna av studerande som avbryter sina HUTH-studier vid Ålands lyceum ställer höga krav på schemalaggningen vid ÅYG eftersom studerande måste sättas in i befintliga undervisningsgrupper. I värsta fall blir grupperna så stora att extra, icke budgeterade, lärarresurser måste sättas in. För Ålands lyceums del innebär det en merkostnad per studerande eftersom grupperna blir mindre.

Hur kommer dimensioneringen att göras? De förslag som getts till LR gällande dimensionering bygger på det estimerade söktrycket vi vet att finns beroende på årskullens storlek. Om ingen antagningspoäng finns blir det då fritt fram att söka? Vilka kriterier skall ligga till grund för dimensioneringen?

Sammanfattning

Den presenterade statistiken talar för att antagningspoängen bör behållas. Det gäller för så väl avbrutna studier som för 4-årsstudier. Om man dessutom beaktar de psykosociala konsekvenser ett skolmisslyckande bär med sig anser undertecknad att det skulle vara förödande att fler sätts i en situation där man känner sig otillräcklig. Att fler skulle behöva ett fjärde år för att slutföra sina studier om antagningspoängen slopades är även ett faktum vilket skulle leda till en ökad kostnad.

Givet att vi har ett utbildningssystem där en studerande, som inte lyckats uppnå sina mål under sin grundskolegång, kan läsa upp sina betyg via Folkhögskolans NYAlinjen finns det alla förutsättningar att med ett års fördröjning komma in till Ålands lyceum eller ÅYG och välja HUTH-alternativet.